

Nr 11.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse av 7 kap. 24 § vattenlagen; given Stockholms slott den 19 december 1952.

Under återopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed jämlikt § 87 regeringsformen föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om ändrad lydelse av 7 kap. 24 § vattenlagen.

GUSTAF ADOLF.

Herman Zetterberg.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

Det i propositionen framlagda lagförslaget innebär ökade möjligheter att få rättvis fördelning av kostnaderna för torrlägningsföretag.

F ö r s l a g
till
L a g
om ändrad lydelse av 7 kap. 24 § vattenlagen.

Härigenom förordnas, att 7 kap. 24 § vattenlagen den 28 juni 1918 (nr 523)¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Gällande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

24 §.

Erfordras för torrläggning av den till samfälligheten hörande marken särskilda grenar av diket eller äro med utförandet av viss del av dikningen förenade särskilt stora kostnader eller förefinnes mellan skilda till samfälligheten hörande områden väsentlig olikhet i fallförhållanden, och kan på grund härav antagas, att kostnaden i förhållande till båtnadsvärdet för torrläggning av något område skulle bli mindre, därest annat område icke ingått i samfälligheten, skall för sådan jämkning, som nedan sägs, den till samfälligheten hörande marken hänföras till särskilda avdelningar, allt efter som vattnet avrinner till olika grenar av diket eller till skilda, med hänsyn till *särskilt hinder för dikningen eller genom större brytning i diket bottenlinje naturligen avgränsade dikessträckor.*

Erfordras för torrläggning av den till samfälligheten hörande marken särskilda grenar av diket eller äro med utförandet av viss del av dikningen förenade särskilt stora kostnader eller förefinnes mellan skilda till samfälligheten hörande områden väsentlig olikhet i fallförhållanden *eller andra naturförhållanden*, och kan på grund härav antagas, att kostnaden i förhållande till båtnadsvärdet för torrläggning av något område skulle bli *avsevärt* mindre, därest annat område icke ingått i samfälligheten, skall för sådan jämkning, som nedan sägs, den till samfälligheten hörande marken hänföras till särskilda avdelningar, allt efter som vattnet avrinner till olika grenar av diket eller *eljest* till skilda, med hänsyn till *olikheterna avgränsade dikessträckor.*

Å avdelning — — — — — nu sagts.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1953.

I fråga om ärende, däri utlåtande av synemän eller dom av vattendomstol meddelats före ikraftträdandet, skall nya lagen ej äga tillämpning.

¹ Se beträffande 7 kap. 24 § SFS 1920: 459.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 14 november 1952.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Efter gemensam beredning med chefen för jordbruksdepartementet anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Zetterberg, fråga om *ändrade bestämmelser om kostnadsfördelning inom dikningssamfällighet m. m.* samt anför därvid följande.

I framställning till chefen för justitiedepartementet den 20 februari 1951 har styrelsen för föreningen statens lantbruksingenjörer föreslagit ändring av bestämmelserna i 7 kap. 24 § vattenlagen om s. k. avdelningsbildning vid kostnadsfördelning inom dikningssamfällighet. Sedan yttranden över framställningen inhämtats från vissa myndigheter och frågan varit föremål för övervägande inom justitiedepartementet, får jag härmed anmäla detta ärende. I samband härmed vill jag även upptaga spørsmålet om en jämkning i bestämmelserna rörande ansökan om dikning i 7 kap. 36 § vattenlagen.

I. Ändrade bestämmelser om avdelningsbildning vid kostnadsfördelning inom dikningssamfällighet.

Gällande bestämmelser m. m. När *vattenlagen* utfärdades den 28 juni 1918, reserverades 7 kap. i lagen för blivande bestämmelser om torrläggning av mark. Dylika bestämmelser tillkom genom lag den 11 juni 1920, varvid kapitlet erhöll lydelsen »Om torrläggning av mark genom dikning, vattenavledning eller invallning». Förarbetena till bestämmelserna återfinns i huvudsak i *vattenrätts- och dikningslagskommittéernas* år 1910 avgivna förslag till vattenlag m. m. samt det av *särskilda sakkunniga* år 1919 avgivna förslaget till lag om ändring i vissa delar av vattenlagen m. m., vilket sistnämnda förslag innefattade överarbetning av 1910 års förslag i vad det avsåg bl. a. torrläggning av mark.

De åtgärder för torrläggning av mark, som avhandlas i vattenlagens 7 kap., hänföres såsom framgår av kapitelrubriken till tre särskilda slag av

företag, nämligen dikning, vattenavledning och invallning. Kapitlet är uppdelat i fyra huvudavdelningar, avseende dikning (1—36 §§), vattenavledning (37—48 §§), invallning (49—55 §§) samt gemensamma bestämmelser (56—66 §§).

Om någon vill upptaga dike för torrläggning av sin mark och annan önskar att för sin mark deltaga i dikningen, är den senare — såvida det är förenligt med dikningens ändamål och hinder ej möter till följd av markens beskaffenhet eller läge eller därav, att kostnaderna skulle oskäligt ökas — enligt 7 kap. 20 § berättigad fordra, att åt diket skall givas det läge och det djup samt dikningen i övrigt erhålla den utsträckning och omfattning, att största möjliga båtnad beredes hans mark. Det föreligger således *a n s l u t n i n g s r ä t t* till dikningsföretag. Enligt samma paragraf finns även *a n s l u t n i n g s t v å n g*. Det stadgas nämligen att, därest dike som någon vill upptaga är till båtnad jämväl för annans mark, denne är skyldig att taga del i dikningen. All mark, för vilken dikningen medför jordförbättring och vars ägare skall taga del däri, utgör, enligt 21 §, i avseende å företaget *e n s a m f ä l l i g h e t*.

Vid fördelningen av kostnaderna inom en samfällighet är båtnadsvärdet av avgörande betydelse. Begreppet båtnad (jordförbättring) definieras närmare i 22 §. Med avseende å mark, vars nytta av torrläggning består i höjning av dess alstringsförmåga, skall såsom båtnad anses den genom företaget åstadkomna höjningen däri genom torrläggning intill ett ljust 1,2 meter eller det större djup, vartill jordens ägare åskat torrläggning av densamma, samt den ökade möjligheten till alstringsförmågans höjande på sätt nu nämnts. Med båtnad av marks torrläggning i andra fall förstås den värdeökning marken vinner genom torrläggning till det djup, varom i varje särskilt fall är fråga, ävensom genom den ökade möjligheten till torrläggning till nämnda djup. Till båtnad av marks torrläggning skall även hänföras förmån av förbättrade betingelser för marks brukning eller användning för annat ändamål; därvid skall båtnad i avseende å marks brukning anses såsom jordförbättring. Sistnämnda bestämmelse om brukningsbåtnad fanns ej med i paragrafens ursprungliga lydelse utan infördes däri först genom lag den 25 maj 1945.

Huvudregeln rörande kostnadsfördelningen återfinns i 23 §. Det stadgas där att delägare i dikningssamfällighet skall, såvitt ej annorledes i kapitlet stadgas, vara skyldig att taga del i kostnaden för samfällighetens torrläggning i mån av värdet å den båtnad hans mark därigenom beredes.

Ett betydelsefullt avsteg från huvudregeln göres i 24 §, där bestämmelser upptagits om *a v d e l n i n g s b i l d n i n g* i vissa fall. Första stycket i 24 § lyder:

Erfordras för torrläggning av den till samfälligheten hörande marken särskilda grenar av diket eller äro med utförandet av viss del av dikningen förenade särskilt stora kostnader eller förefinnes mellan skilda till samfälligheten hörande områden väsentlig olikhet i fallförhållanden, och kan på grund härav antagas, att kostnaden i förhållande till båtnadsvärdet för torrläggning av något område skulle bliva mindre, därest annat område icke in-

gått i samfälligheten, skall för sådan jämkning, som nedan sägs, den till samfälligheten hörande marken hänföras till särskilda avdelningar, allt efter som vattnet avrinner till olika grenar av diket eller till skilda, med hänsyn till särskilt hinder för dikningen eller genom större brytning i diket bottenlinje naturligen avgränsade dikessträckor.

Jämkningsen skall enligt andra stycket i 24 § genomföras på så sätt, att å avdelning icke på grund av stadgandet i 23 § må anses belöpa större andel i kostnaden för företaget än som svarar mot förhållandet mellan den beräknade kostnaden för torrläggning endast av till avdelningen hörande mark, å ena, samt den beräknade kostnaden för samfällighetens torrläggning, å andra sidan. Om den beräknade kostnaden för avdelningens torrläggning överstiger den kostnad, som efter båtnadstalet skulle belöpa å till avdelningen hörande mark, därest till avdelningen hänfördes även den till en eller flera andra avdelningar hörande marken, skall sistnämnda kostnadsbelopp anses såsom avdelningens torrläggningskostnad, dock med det förbehållet att kostnaden för någon av de andra avdelningarna ej därigenom må höjas utöver denna avdelnings torrläggningskostnad, beräknad på det nu angivna sättet.

För att icke den enskilde delägaren i ett dikningsföretag skall lida men till följd av gemenskapen stadgas vidare i 26 §, att hans andel i kostnaden icke skall överstiga det belopp, vartill kostnaden för torrläggning av honom tillhörig mark kan antagas ha uppgått utan annans deltagande i dikningen.

Enligt 34 § gäller reglerna i 23 och 24 §§ även vid fördelning av kostnaderna för diket underhåll.

De nu återgivna bestämmelserna rörande kostnadsfördelning inom dikningsföretag är, enligt hänvisningar i 37 och 49 §§, tillämpliga även på vattenavlednings- och invallningsföretag.

Den gällande huvudregeln rörande kostnadsfördelningen i 7 kap. 23 § motsvarades i 1910 års *kommittéförslag* av ett ungefärligen likalydande stadgande i förslagets 5 kap. 4 §. I sina motiv redogjorde kommittéerna närmare för innebörden och tillämpningen av de bestämmelser rörande kostnadsfördelningen, som funnos i den då gällande dikningslagen av år 1879:

Huvudregeln angående tvångsdelaktigheten i dikningsföretag är i dikningslagen uttryckt sålunda, att envar, som för sin jord har nytta av dike, vars upptagande påfordras av annan jordägare, är skyldig att i mån av nyttan taga del i dikningen. I denna huvudregel göres emellertid dels den inskränkning, — — — att den, som icke fordrat dike, ej är pliktig att vidkännas större bidrag än som svarar mot den nytta hans jord genom diket beredes, dels ock den modifikationen, att ingen må betungas med diknings-skyldighet utöver vad för torrläggning av hans egen jord till fyra fots djup erfordras. Angående tolkningen av huvudregeln, sammanställd med sistnämnda bestämmelse, hava olika åsikter gjort sig gällande.

Å ena sidan har man förmenat, att fördelningen av kostnaderna för dikning skall ske sålunda, att varje jordägare är i förhållande till sin nytta pliktig att taga del i upptagandet av den dikesdel, som faller inom hans eget område, samt i fortsättningen av diket nedåt intill dess tillräckligt fall erhålles för torrläggning av hans jord till fyra fots djup, men att han där-

emot i allmänhet ej har skyldighet att bekosta någon del av arbetet ovanför sin ägogräns. Till stöd för denna tolkning har man särskilt åberopat vad nya lagberedningen i sina motiv anført i fråga om »de speciella reglerna för dikningsarbetets eller dikningskostnadens fördelning mellan flera intressenter».

Å andra sidan har man — under skarpt framhållande av den utgångspunkt för tvångsdelaktigheten, vilken lagstiftaren sökt i den gemensamhet uti intressen, som förefinnes för de särskilda delarna i en av naturförhållandena (genom markens uppdelande i skilda dalbäcken) — bildad samfällighet — velat åt de ifrågavarande stadgandena giva den tillämpning, att kostnadsfördelningen, såvitt angår en i stort sett horisontal yta, göres i enlighet med vad man kallat gemensamhetsprincipen, eller, med andra ord, att såsom bestämmande grund för fördelningen av den med företaget förenade kostnad lägges uteslutande den jordförbättring, vilken genom företaget tillskyndas varje särskild jordägare, därvid man dock, om på någon viss punkt finnas speciella arbetssvårigheter till följd av förekomsten av berg eller dylikt, till förebyggande att de härav orsakade kostnaderna drabba dem, vilka ej äro närmast beroende därav, ansett företaget böra uppdelas i lämpliga avdelningar med särskild kostnadsfördelning efter jordförbättringsvärdet inom varje sådan avdelning.

På den sist nämnda ståndpunkten hava statens lantbruksingenjörer, åtminstone på senare tid, så gott som enhälligt ställt sig, och vid möte mellan nämnda tjänstemän år 1906 — — — har på det kraftigaste understrukits önskvärdheten av en omredigering utav sagda lags 2 och 3 §§ i sådan riktning, att gemensamhetsprincipen vid kostnadsfördelningen med tydlighet komme till sin fulla rätt. Enligt lantbruksingenjörernas förmenande skulle en kostnadsfördelning i överensstämmelse med den först angivna tolkningen medföra avsevärda inkonsekvenser och olägenheter, beroende därpå, att med denna tolkning belägenheten av gränserna mellan olika ägares områden komme att spela en obehörig och av lagstiftaren icke avsedd roll. Genom exempel har man sökt visa, till vilka orimligheter en sålunda utförd kostnadsfördelning skulle leda. Om det t. ex. är fråga om avdikning av ett utav vatten besvärat, i samma horisontala plan beläget område, som är till lika stora delar fördelat mellan tio ägare, och man antager att varje ägolott erhåller lika stor förbättring genom dikets upptagande samt att kostnaden för arbetets utförande inom varje lott är lika hög, skulle ägaren av den översta (längst från avloppets nedre ända belägna) ägolotten få bekosta hela dikessträckan genom egen mark, hälften av diket genom nästa äga, en tredjedel av den tredje dikessträckan o. s. v. eller tillsammans ca 29/100 av hela dikeskostnaden, ägaren av den näst översta ägolotten omkring 19/100 o. s. v. samt ägaren av den närmast dikets nedre slutpunkt belägna jorden 1/100. Att lika hög jordförbättring sålunda skulle av en deltagare betalas 29 gånger högre än av en annan har man funnit orimligt. Till vilka inkonsekventa resultat man skulle komma, framginge, om man under samma förutsättningar i övrigt tänkte sig det vattensjuka området fördelat så, att den översta tiondelen äges av en person, under det att återstoden tillhör en annan; i detta fall skulle ägaren av den översta jordlotten drabbas av 19/100 av hela kostnaden, således mindre än i förra fallet, oaktat det är fråga om samma mark och samma förbättring. Vore området lika fördelat mellan två ägare, komme ägaren av den övre hälften att få vidkännas 75/100, under det att i det första angivna fallet ägarna av de fem översta lotterna, d. v. s. övre hälften, få betala sammanlagt 82/100 av dikningskostnaden.

Beträffande sitt ställningstagande till kostnadsfördelningsfrågan anförde kommittéerna vidare:

För kommittéerna står det klart, att en kostnadsfördelning huvudsakligen i enlighet med det av lantbruksingenjörerna i allmänhet använda förfarings-sättet från både principiell och praktisk synpunkt är att föredraga framför en fördelning, som grundar sig på avgörande, om och i vilken mån varje särskild del av det dike, om vars upptagande är fråga, bereder varje särskild deltagares jord nytta. Grunden till tvångsdelaktigheten i torrlägningsföretag är, såsom förut antytts, den naturliga intressegemenskapen mellan alla delägare i ett till följd av samma naturliga orsak vattensjukt eller vattenbesvärat område, bestående däri att samtliga hava fördel av områdets befriande från det skadliga vattnet. Fördelen är gemensam och för dem alla likartad. Den kvantitativa olikheten i det gagn, som vattnets avledning medför, beror dels på markens olika naturliga beskaffenhet jämte olikheten i den areal, som tillhör varje delägare, och dels på den omständigheten, att somliga ägofigurer inom området äro högre belägna än andra och således ej i samma mån lida av vattenskadnan, till följd varav dennas borttagande i mindre grad tillskyndar dem nytta. Den olika belägenheten i plan inverkar däremot icke på fördelens storlek; den delägare, vars mark är belägen på längre avstånd från den punkt, där vattnet enligt naturförhållandenas egen anvisning avledes från området, har icke större nytta av vattnets bortledning än den, som äger mark närmare nämnda punkt. Ett konsekvent genomförande av den åskådning, som ligger till grund för bestämmelserna om tvångsdelaktighet, synes därför böra föranleda, att såsom regel stadgas fördelning av samtliga med torrlägningsföretaget förenade utgifter på deltagarna i mån av den nytta envar av dem har av torrläggningen.

I kommittéförslaget förordades emellertid vissa modifikationer i den angivna regeln, bl. a. i form av avdelningsbildning i vissa fall. Förutsättningarna för avdelningsbildning angåvos i kommittéförslaget (5 kap. 5 § första stycket) på följande sätt:

Äro de tekniska eller ekonomiska förutsättningarna för jordens torrläggning väsentligt olika för olika områden av den i dikningssamfälligheten ingående jorden, skall för undersökning, huruvida sådan jämkning bör ske i delaktigheten, som nedan sägs, jorden hänföras till särskilda avdelningar, allt efter som vattnet avrinner till olika grenar av diket eller till skilda, genom brytning i diketets bottenlinje eller med hänsyn till den beräknade arbetskostnadens förhållande till förbättringsvärdet naturligen avgränsade dikessträckor.

Kommittéerna anförde i anslutning härtill, att det varken vore nödigt eller lämpligt att mera i detalj angiva, när uppdelning i avdelningar skulle äga rum, utan det borde överlämnas åt synemännens goda omdöme att med ledning av den allmänt hållna föreskriften i det föreslagna stadgandet förfara så, som i varje fall syntes bereda den största rättvisan.

I 1919 års sakkunnigförslag formulerades bestämmelserna om avdelningsbildning i 7 kap. 24 § på det sätt, som sedermera blev den slutligen antagna lydelsen. Ur de sakkunnigas motiv må här återgivas följande uttalande:

Enligt 5 § kommittéförslaget utgör förutsättningen för samfällighetens indelning i avdelningar — — — att de tekniska och ekonomiska förutsättningarna för jordens torrläggning äro väsentligt olika för olika områden av den i samfälligheten ingående jorden. Med de tekniska förutsättningarna torde i detta sammanhang avses fallförhållanden och arbetssvårigheter. Med

de ekonomiska förutsättningarna åter torde — då dessa förutsättningar säl-
 tas såsom motsats till de tekniska — åsyftas jordens förbättringsvärde. Då
 det emellertid ej kan anses fullt tydligt, vad som förstås med tekniska och
 ekonomiska förutsättningar för jordens torrläggning, och det språkligt sett
 ej heller torde vara riktigt att göra någon skillnad dem emellan, enär de tek-
 niska förutsättningarna väl även i regel äro av ekonomisk innebörd, hava vi
 ansett oss böra på annat sätt än i kommittéförslaget skett angiva förutsätt-
 ningarna för samfällighetens indelning i avdelningar. Enligt vårt förmenande
 bör en allmän betingelse för att två områden av samfälligheten skola hänföras
 till olika avdelningar vara den, att det kan antagas, att kostnaden i förhållan-
 de till båtnadsvärdet för torrläggning av det ena området skulle bliva mindre,
 därest det andra området icke ingått i samfälligheten. Men allenast på den
 omständigheten, att ett område får en mindre relativ torrläggningskostnad
 (relativ kostnad = den kostnad, som motsvarar varje krona av båtnadsvär-
 det), om det torrläggnes i samband med ett annat område, kan tydligen ej
 grundas någon föreskrift om indelning i avdelningar, som är praktiskt an-
 vändbar. Då skulle man i så gott som varje fall bliva tvungen att uppdel-
 a marken i en otalig massa avdelningar. Av praktiska skäl är det därför nödigt
 att inskränka bildandet av avdelningar till sådana fall, då naturliga förhål-
 landen sätta en mera skarpt markerad gräns mellan olika områden av sam-
 fälligheten.

Framställning om lagändring. I sin inledningsvis omnämnda skrivelse till
 chefen för justitiedepartementet har *styrelsen för föreningen statens lant-
 bruksingenjörer* hemställt om ändring av 7 kap. 24 § första stycket vatten-
 lagen i enlighet med en skrivelsen bifogad, av vattenrättsingenjören P. E.
 Svensson och lantbruksingenjören S. Hallin utarbetad promemoria.

I nämnda promemoria anföres:

I praktiken har det icke sällan förekommit att för visst område kostnaden
 i förhållande till båtnaden (den s. k. relativa kostnaden) skulle blivit mindre
 om visst annat område icke ingått i samfälligheten, oaktat något i vattenla-
 gen angivet skäl för uppdelning i skilda avdelningar icke förelegat. I vissa
 fall skulle kostnadsfördelningen, om vattenlagens bestämmelser direkt till-
 lämpats, blivit så uppenbart oriktig, att synemännen sett sig föranlättna att
 föreskriva arbeten, som i och för sig icke äro nödvändiga för samfällighetens
 torrläggning, men som lämna synemännen möjlighet att i enlighet med la-
 gens bestämmelse göra avdelningsbildning, där så rättvisligen bör ske. Det
 förekommer också att synemännen gjort uppdelning i avdelningar i strid mot
 lagens direkta föreskrifter, då så varit nödvändigt för erhållande av en rätt-
 vis kostnadsfördelning. Till och med vattendomstolarna hava icke alltid an-
 sett sig kunna i förevarande fall tillämpa lagen efter dess ordalydelse, vil-
 ket framgår av Söderbygdens vattendomstols dom den 23 september 1940
 i besvärsmål rörande Kulltorps torrlägningsföretag av år 1939 inom Resmo
 och Mörbylånga socknar av Kalmar län.

Med stöd av det anförda uttalas i promemorian, att sådan ändring av 7
 kap. 24 § vattenlagen vore påkallad, att samfälligheten kunde uppdelas i
 avdelningar icke endast då i nämnda paragraf angivna skäl föreläge utan
 även annars, då större skillnad i förhållandet mellan kostnad och båtnad
 förefunnes. Följande lydelse av paragrafens första stycke föreslås i pro-
 memorian:

Erfordras för torrläggning av den till samfälligheten hörande marken
 särskilda grenar av diket eller äro med utförandet av viss del av dikningen

förenade särskilt stora kostnader eller förefinnes mellan skilda till samfälligheten hörande områden väsentlig olikhet i fallförhållanden, och kan på grund härav *eller av annan orsak* antagas, att kostnaden i förhållande till båtnadsvärdet för torrläggning av något område skulle bli *avsevärt* mindre, därest annat område icke ingått i samfälligheten, skall för sådan jämkning, som nedan sägs, den till samfälligheten hörande marken hänföras till särskilda avdelningar, allt efter som vattnet avrinner till olika grenar av diket eller till skilda, med hänsyn till särskilt hinder för dikningen eller genom större brytning i dikets bottenlinje *eller genom väsentlig skillnad i förhållandet mellan kostnad och båtnadsvärde* avgränsade dikessträckor.

Yttranden över framställningen. Över framställningen har efter remiss yttranden avgivits av vattenöverdomstolen, samtliga vattenrättsdomare och lantbruksstyrelsen. Vattenrättsdomarnas yttranden har avgivits efter hörande av de vid resp. vattendomstolar tjänstgörande agrikulturtekniska vattenrättsingenjörerna med undantag för vattenrättsingenjören Svensson, vilken medverkat vid utarbetandet av den vid föreningens framställning fogade promemorian. Vattenrättsdomarna i Österbygdens och Söderbygdens vattendomstolar, vilka avgivit gemensamt yttrande, har bifogat en särskild promemoria av vattenrättsingenjören S. Nilsson.

I yttrandena vitsordas genomgående behovet av en lagändring i den riktning som angivits i framställningen. Det betonas, att den gemensamhetsprincip vid kostnadsfördelningen som låge till grund för nuvarande lagregler borde bibehållas men att även andra fall än de i gällande lag direkt angivna förekomme, där avdelningsbildning kunde vara önskvärd. Sålunda uttalar *vattenrättsdomarna i Österbygdens och Söderbygdens vattendomstolar*, att i deras verksamhet förekommit fall, där en ur rättvisesynpunkt önskvärd avdelningsbildning i enlighet med grunderna för 7 kap. 24 § vattenlagen svårigen kunnat förenas med lydelsen av detta lagrum. *Lantbruksstyrelsen* framhåller, att stadgandet givit anledning till skilda tolkningar och från början livligt diskuterats av lantbruksingenjörer, vattenrättsingenjörer och vattenrättsdomare. Styrelsen erinrar om att Kungl. Maj:t år 1927 bemyndigat styrelsen att anordna ett möte i Stockholm mellan tjänstemän, som på grund av tjänsteåliggande hade att tolka ifrågavarande bestämmelser, för att få frågan belyst och dryftad. Lagen syntes nu ej tillåta, att avdelning bildades på enbart den grund, att mellan olika områden av en samfällighet funnes en väsentlig olikhet i fråga om förhållandet mellan kostnad och båtnadsvärde. En avdelningsbildning enligt denna grund skulle enligt förarbetena leda till alltför stora praktiska olägenheter, och avsikten torde ha varit att förhindra en långt gående uppdelning av ett företag i avdelningar, vilket skulle kunna komma att medföra ett alltför stort avsteg från gemensamhetsprincipen. I särskilda fall kunde förhållandena emellertid vara sådana, att avdelningsbildning borde tillåtas.

Uppfattningen rörande behovet av en lagändring är dock ej alldeles enhällig. *Vattenrättsingenjören A. Eriksson* anser att ändring av den gällande bestämmelsen icke är behövlig, enär denna icke borde tolkas alltför strängt efter bokstaven. Enligt Erikssons uppfattning medgäve förarbetena en något friare tillämpning.

Beträffande frågan, hur stadgandet närmare bör utformas för att möjliggöra en rättvisare kosnadsfördelning, råder i yttrandena huvudsaklig enighet om lämpligheten av det i framställningen föreslagna villkoret, att avdelningsbildning allenast må ske, om kostnaden i förhållande till båtnadsvärdet skulle bli *a v s e v ä r t* mindre, därest annat område icke ingått i samfälligheten. I detta sammanhang erinrar *lantbruksstyrelsen* om de gränssfall, som kunde uppstå i samband med tillämpningen av stadgandena i 7 kap. 20 § vattenlagen angående rätt för markägare att under vissa förutsättningar ansluta sig till ett av annan planerat dikningsföretag. En av förutsättningarna för anslutningsrätt vore att genom anslutning kostnaderna ej finge oskäligt ökas för dem, som från början varit sökande. Genom en sådan ändring av 7 kap. 24 §, att enbart en väsentlig olikhet i olika områdens förhållande mellan kostnad och båtnad godtoges som grund för avdelningsbildning, skulle förutsättningar för vidgad anslutningsrätt skapas utan att initiativtagare behöfve befara att bli betungad med en oskälig kostnadsökning. Om denna grund för avdelningsbildning godtoges vid fråga om anslutning i och för vinnande av en ändamålsenlig planläggning, borde den även stå öppen vid andra liknande fall, där det klart framstode som obilligt att visst område finge sin torrläggning ekonomiskt bärande genom att annat område inom samfälligheten tvingades bära en oskälig kostnadsandel härför. Härigenom erhöles även en jämnare övergång till bestämmelsen i 26 §, vilken hittills tolkats så, att om ett ur dikningssynpunkt gynnsamt beläget område innehades av en ägare, denne ägde att i motsats till vad fallet varit, om samma område bestått av flera ägare, få sin delaktighet jämkad till det lägre belopp, vartill den »egna kostnaden» skulle belöpa sig.

Vattenrättsdomaren i Västerbygdens vattendomstol ställer sig emellertid något tveksam i denna fråga. Han anser det lämpligare att använda uttrycket *n ä m n v ä r t* mindre, då enligt hans uppfattning uttrycket *a v s e v ä r t* kunde komma att för mycket inskränka tillämpligheten av bestämmelserna om avdelningsbildning.

Vad beträffar frågan, hur i övrigt förutsättningarna för avdelningsbildning bör angivas i paragrafen, tillstyrkes det av föreningen framlagda förslaget av *vattenrättsdomaren i Mellanbygdens vattendomstol*. *Vattenrättsdomarna i Norrbygdens och Västerbygdens vattendomstolar* ifrågasätter endast smärre rent formella jämkningar i förslaget.

I den av *vattenrättsingenjören S. Nilsson* upprättade promemorian — vilken åberopas av *vattenrättsdomarna i Österbygdens och Söderbygdens vattendomstolar* — uttalas, att det icke syntes tillrådligt att låta avdelningsbildningen bli beroende av så allmänna och obestämda förutsättningar, som föreslagits i föreningens framställning. Det förelåge då risk för att olika förrättningsmän tillämpade bestämmelserna på olika sätt, varjämte det allmänna villkoret »eller av annan orsak» kunde giva anledning till missförstånd och överklagande från sakägarsidan. De fall då avdelningsbildning kunde ifrågasättas utöver vad som nu medgäves i paragrafen, kunde hänföras till två tyffall. Det ena fallet vore, då dikningen bleve särskilt dyrbar

genom att exempelvis ett öppet dike trots avsevärda merkostnader överfördes till täckt ledning. Det andra fallet vore, att ett område utmed ett till utförande föreskrivet dike hade så liten bredd eller erhöle så obetydlig båtnad, att kostnaden för torrläggningen av detta område bleve avsevärt högre i förhållande till områdets båtnadsvärde än för samfälligheten i övrigt. Vad anginge det förra typfallet måste det, om en dyrbar ledning vore betingad av särskilt yrkande från viss eller vissa därav beroende markägare men icke föranledd av dikets beskaffenhet eller ekonomiska förhållanden i övrigt, anses skäligt att övriga delägare inom dikningssamfälligheten icke belastades med större kostnader än som skulle åvila dem, om diket utfördes på ett mindre kostsamt sätt. Beträffande det andra typfallet kunde en tillämpning av nuvarande bestämmelser leda till, att delägare belastades med väsentlig andel i kostnaden för dikningsarbeten uppströms egna ägoviddar. Blott om ett sidodike upptoges i nedre delen av det mindre ekonomiska dikningsområdet, kunde emellertid avdelningsbildning ske enligt nuvarande bestämmelser. Detta vore ett otillfredsställande förhållande, och avdelningsbildning borde få ske även i detta typfall. I enlighet med det anförda borde avdelningsbildning få ske i följande fyra fall, nämligen då vattnet avrunne 1) till olika grenar av i samfälligheten ingående dikessträckor; 2) till särskilt kostnadskrävande dikessträcka; 3) till dikessträcka, naturligen avavgränsad genom större brytning i dikets bottenlinje; samt 4) till dikessträcka, utmed vilken det till samfälligheten hörande området hade särskilt ringa bredd eller särskilt lågt båtnadsvärde. I promemorian förordas i samband härmed även en ändring i 7 kap. 34 §. Ett mera kostsamt utförande av viss dikessträcka kunde medföra att den framtida kostnaden för underhållet bleve lägre än om diket utfördes på ett enklare sätt. Om den högre kostnaden för underhållets nedbringande gäve anledning till avdelningsbildning, vore det oskäligt om de delägare inom dikningssamfälligheten, som inginge i denna avdelning och därigenom erhöle högre kostnad i förhållande till båtnadsvärdet än övriga delägare, dessutom skulle delta i kostnaden för dikningssamfällighetens framtida underhåll med högre procentsats än vad som motsvarade deras båtnadstal. Om avdelningsbildning betingats exempelvis av särskilt hög kostnad för uppsprängning av dike genom berg, torde icke heller kostnaden för underhållet stå i proportion till kostnaden för dikets upptagande.

Även *vattenöverdomstolen* anser risk föreligga att den av föreningen föreslagna avfattningen av lagrummet skulle kunna föranleda avdelningsbildning i alltför stor utsträckning eller i varje fall ovisshet om innebörden av stadgandet och en olikartad tillämpning. Utöver vad som vore medgivet enligt gällande lag kunde avdelningsbildning vara påkallad särskilt i det fall att den relativa torrläggingskostnaden för ett område vore väsentligt högre än för ett annat, beroende på områdets ringa bredd eller sämre jordmån hos marken. Vidare kunde det vara berättigat med avdelningsbildning, om med utförandet av viss del av dikningen vore förenade särskilt stora kostnader, vilka icke sammanhänge med hinder för dikningen utan föranleddes av att

mera kostsamt dike vore för visst område erforderligt på grund av brukningsförhållanden eller av annan orsak, medan för annat område öppet eller enklare dike vore tillfyllest. Det kunde dock icke anses uteslutet, att behov av ökad möjlighet till avdelningsbildning kunde påvisas även i andra fall än de nu nämnda. De i gällande lag upptagna förutsättningarna för avdelningsbildning syntes kunna vidgas att omfatta väsentlig olikhet ej blott i fallförhållandena utan även i andra naturförhållanden och i markens användning, varjämte stadgandet kunde avslutas med förklaring av innehåll att marken kunde uppdelas i avdelningar, om dessa motsvarades av särskilda genom den väsentliga olikheten avgränsade dikessträckor. I båda de förut angivna fallen, för vilka avdelningsbildning enligt vattenöverdomstolens mening borde vara möjlig, kunde de i samfälligheten ingående områdena sägas vara i den åsyftade meningen avgränsade från varandra, och under en regel av antytt innehåll torde överhuvud inrymmas de fall då en utvidgad tillämpning vore sakligt påkallad.

Lantbruksstyrelsen nämner såsom fall där avdelningsbildning vore önskvärd samma exempel som vattenrättsingenjören Nilsson och vattenöverdomstolen, nämligen dels att det förelåge olikhet i de naturliga förutsättningarna för dikningen såsom olikhet i områdenas jordmån och utsträckning i sidled i förhållande till dike, dels olika yrkanden i fråga om dikningens tekniska utformning. I sistnämnda hänseende riktar styrelsen uppmärksamheten på att enligt den år 1945 antagna lydelsen av 7 kap. 22 § förmån av förbättrade betingelser för marks brukning och därigenom uppkommen båtnad skulle anses som jordförbättring. En kostnadsfördelning enbart efter de nuvarande bestämmelserna i 24 § kunde därvid leda till uppenbart obilliga resultat.

Departementschefen. I vattenlagen har fastslagits den grundsatsen, att jordägare under vissa förutsättningar är skyldig att delta i dikningsföretag eller äger påfordra att få delta i företaget. Till följd härav blir spörsmålet om kostnadsfördelningen av mycket stor betydelse. Att skapa enkla och klara regler, som alltid ger möjlighet till en rättvis och rimlig kostnadsfördelning, är ingalunda en lätt uppgift. Förhållandena varierar avsevärt, och en regel, som i ett fall ger ett riktigt resultat, kan i ett annat fall leda till icke önskvärda konsekvenser.

Av väsentlig betydelse för kostnadsfördelningsfrågan är att i allmänhet ej alla deltagare i ett dikningsföretag har behov av diket i hela dess längd, bredd eller djup. Vidare är värdet av jordförbättringen till följd av dikningsföretaget ofta olika för olika deltagare. En lösning, som under dessa förhållanden kan synas ligga nära till hands, är att var och en förpliktas att delta allenast i kostnaden för så stor del av diket som erfordras för utdikning av hans mark. På denna ståndpunkt torde — ehuru i viss mån olika tolkningar gjort sig gällande — 1879 års dikningslag ha grundats. Metoden kan emellertid, såsom påvisats i de förut återgivna uttalandena i 1910 års kommittéförslag, leda till obilliga resultat, i det de övre fastigheterna vid en dikes-

sträcka kan bli i oskäligen grad belastade. I praxis blev också redan före dikningslagens upphävande regeln underkastad vissa modifikationer.

Vattenlagen har i förevarande hänseende klart anslutit sig till den s. k. gemensamhetsprincipen. I enlighet härmed skall varje deltagare i dikningsföretaget, i förhållande till sin båtnad, deltaga i kostnaden för diket i dess helhet. Denna grundsats har kommit till uttryck i 7 kap. 23 §, där det såsom huvudregel stadgas att delägare i dikningssamfällighet är skyldig att taga del i kostnaden för samfällighetens torrläggning i mån av värdet å den båtnad hans mark därigenom beredes. Även denna regel leder emellertid, om den tillämpas undantagslöst, till mindre önskvärda resultat i vissa fall. Dessa tager sig i allmänhet uttryck däri, att de vid nedre delen av diket belägna fastigheterna får vidkännas alltför hög andel av dikningskostnaden. Till undvikande härav har i 7 kap. 26 § gjorts det viktiga avsteget från gemensamhetsprincipen, att en delägars bidrag till kostnaden för företaget icke får överstiga det belopp, vartill kostnaden för torrläggning av honom tillhörig mark kan antagas ha uppgått utan annans deltagande i dikningen. Även det förhållandet kan emellertid inträffa att en grupp av fastigheter inom dikningssamfälligheten skulle få lägre torrläggningskostnad, därest övriga fastigheter ej ingått i företaget. I princip kan detta fall anses jämförbart med det i 7 kap. 26 § avsedda fallet. De bestämmelser om jämkning i kostnadsfördelningen genom s. k. avdelningsbildning, vilka upptagits i 24 §, omfattar emellertid ej alla de fall, då en grupp av fastigheter inom samfälligheten skulle få lägre torrläggningskostnad utan de övriga fastigheternas deltagande i dikningen. Det förslag rörande avdelningsbildning, som framlades i 1910 års kommittéförslag, gav ganska vidsträcktta möjligheter i detta avseende. Bildandet av avdelningar vid kostnadsfördelningen blev emellertid på förslag av de särskilda sakkunniga, vilka överarbetade kommittéförslaget, inskränkt till sådana fall, då det på grund av naturliga förhållanden föreligger en markerad skillnad mellan olika områden. De fall som angives i nuvarande 7 kap. 24 § första stycket är följande: 1) att vatten avledes till olika grenar av diket; 2) att det på någon plats föreligger särskilt hinder för dikningen, som påkallar speciellt kostnadskrävande åtgärder; samt 3) att större brytning i dikets bottenlinje förefinnes. Om något av dessa tre fall föreligger, skall enligt paragrafen avdelningsbildning ske, om det kan antagas, att kostnaden i förhållande till båtnadsvärdet för torrläggning av ett område skulle bli mindre, därest annat område icke ingått i samfälligheten.

Redan ganska snart efter genomförandet av den nya torrläggningsslagsstiftningen kom den uppfattningen till uttryck, att villkoren för uppdelning av en dikningssamfällighet i avdelningar blivit alltför snävt avgränsade. Den diskussion i frågan som sålunda väckts har icke avstannat och spørsmålet har nu, såsom framgår av den föregående redogörelsen, upptagits av föreningen statens lantbruksingenjörer i en framställning om lagändring i syfte att möjliggöra avdelningsbildning i större utsträckning än hittills. Föreningens framställning har i princip vunnit anslutning i de yttranden, som inhäm-

tats från vattenöverdomstolen, vattendomstolarna och lantbruksstyrelsen. Även jag har vid övervägande av frågan kommit till den uppfattningen, att en utvidgning av möjligheterna till avdelningsbildning är önskvärd.

Av de uttalanden som gjorts av de hörda myndigheterna synes framgå att det är väsentligen i två grupper av fall utöver de nu i lagen uppräknade, då avdelningsbildning kan vara starkt motiverad ur rättvisesynpunkt. Den ena gruppen omfattar sådana tillfällen, då den av företaget berörda marken utmed viss dikessträcka i förhållande till övriga områden har ringa bredd eller dålig jordmån. Den andra gruppen av fall, som jag åsyftar, är att viss dikessträcka är speciellt kostnadskrävande, beroende exempelvis på att täckt ledning är påkallad med hänsyn till brukningsförhållandena eller till markens användning. Jag vill förorda att 7 kap. 24 § första stycket erhåller en sådan formulering, att det även i dessa typfall blir möjligt att bilda avdelningar. I detta syfte kan förutsättningarna för avdelningsbildning lämpligen angivas så, att uppdelning i avdelningar må ske 1) om för torrläggning av den till samfälligheten hörande marken erfordras särskilda grenar av diket; 2) om med utförandet av viss del av dikningen är förenade särskilt stora kostnader; eller 3) om mellan skilda till samfälligheten hörande områden förefinnes väsentlig olikhet i fallförhållanden eller andra naturförhållanden. Av de sålunda angivna förutsättningarna har den under 1) upptagna direkt motsvarighet i gällande lag. Även till den under 2) nämnda förutsättningen finnes motsvarighet i den gällande lydelsen, men den är där inskränkt på så sätt, att kostnaderna skall hänföra sig till särskilt hinder för dikningen. Genom borttagande av denna inskränkning täcker lydelsen även det fall, att viss dikessträcka blir särskilt kostnadskrävande med hänsyn till brukningsförhållandena eller eljest till markens användning. Vad angår den under 3) omnämnda förutsättningen för avdelningsbildning, omfattar denna såväl det i den gällande lydelsen upptagna fallet, att det föreligger större brytning i dikets bottenlinje, som det förhållandet att ett område utmed viss dikessträcka i jämförelse med övriga områden har ringa bredd eller dålig jordmån.

Med de valda formuleringarna kommer lagen fortfarande att intaga den ståndpunkten, att enbart det förhållandet att ett visst område får en mindre relativ torrläggningkostnad, om det ej torrlägges i samband med ett annat område, icke medför avdelningsbildning. Å andra sidan lär det icke bli uteslutet att bilda avdelningar även vid andra tillfällen än i de för närvarande tillåtna fallen och de ytterligare typfall då enligt vad jag nyss anfört avdelningsbildning kan vara motiverad. Särskilt den under 3) angivna förutsättningen, avseende väsentlig olikhet i fallförhållanden eller andra naturförhållanden, ger nämligen rättstillämpningen vissa möjligheter till avdelningsbildning efter ett fritt bedömande. En dylik frihet för synmän och vattendomstolar har synts mig önskvärd med hänsyn till erfarenheterna i praxis. Jag vill emellertid tillstyrka den i framställningen och flertalet remissyttranden förordade regeln, att avdelningsbildning må ske endast om den relativa torrläggningkostnaden för något område skulle bli avse-

v ä r t mindre, om annat område icke ingått i samfälligheten. Genom denna regel jämte det redan i gällande lag upptagna kravet, att olikheten mellan vederbörande områden skall hänföra sig till avgränsade dikessträckor, bör det vara möjligt att utan oskäligt eftersättande av rättvisekravet ge stadgandet en av praktiska skäl påkallad avgränsning.

Den nuvarande avfattningen av första stycket i 7 kap. 24 § är något tung genom att i början av lagrummet anges olika förutsättningar för avdelningsbildning, vilka sedan med snävare avgränsningar ånyo uppräknas i slutet. Stadgandet synes med fördel kunna förenklas i detta avseende.

I ett yttrande har i förevarande sammanhang föreslagits en komplettering av 7 kap. 34 §, vilket stadgande avser fördelningen av kostnad för dikes underhåll. Förslaget syftar på det fall, att viss dikessträcka är särskilt kostnadskrävande men i gengäld drager väsentligt billigare framtida underhåll än diket i övrigt. Det är uppenbarligen ej skäligt att, därest de kostnadskrävande åtgärderna föranleder avdelningsbildning och därmed förhöjt andelstal för de av den ifrågavarande dikessträckan beroende fastigheterna, det förhöjda andelstalet tillämpas för dessa fastigheter även beträffande underhållskostnaden. Enligt min mening innebär emellertid föreskrifterna i 7 kap. 34 § ej att man vid fördelningen av underhållskostnaden skall schablonmässigt följa fördelningen av kostnaden för dikets upptagande. Det är ej något som hindrar att med tillämpning av 24 § föreskrives särskild kostnadsfördelning för det framtida underhållet. Någon lagändring på denna punkt anser jag sålunda ej erforderlig.

De nya bestämmelserna i 7 kap. 24 § torde ej böra tillämpas i ärende, vari utlåtande av synemän eller dom av vattendomstol meddelats före ikraftträdandet.

II. Ansökan om dikning.

I 7 kap. 36 § andra stycket vattenlagen stadgas, att ansökan om dikning skall ingivas till länsstyrelsen och att frågan därefter skall prövas vid syneförrättning, varom i 10 kap. stadgas. Bestämmelser om syneförrättning rörande företag enligt bl. a. 7 kap. finns i 10 kap. 32—82 §§. Enligt 10 kap. 33 § första stycket skall förordnande av förrättningsman för handläggning av syneförrättning efter ansökan meddelas av länsstyrelse. I tredje stycket, vilket tillagts vid lagändring den 25 maj 1945, föreskrives emellertid att Konungen beträffande företag, som avser torrläggning av mark, äger förordna, att ansökan skall ingivas till annan myndighet än länsstyrelse. Dylikt förordnande har, såvitt angår företag som huvudsakligen avser torrläggning av mark för jordbruksändamål, meddelats genom kungörelse den 17 juni 1948.

Den bristande överensstämmelsen mellan 7 kap. 36 § och 10 kap. 33 § tredje stycket torde avhjälpas genom att andra stycket i 7 kap. 36 § borttages och ordalydelsen i första stycket i samma paragraf något jämkas.

Lagändringarna torde böra träda i kraft den 1 juli 1953.

I enlighet med vad i det föregående anförts har inom justitiedepartementet upprättats förslag till *lag om ändrad lydelse av 7 kap. 24 och 36 §§ vattenlagen*.

Föredraganden hemställer, att lagrådets utlåtande över lagförslaget, av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar, måtte för det i § 87 regeringsformen angivna ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Sven Fischier.

F ö r s l a g

till

Lag om ändrad lydelse av 7 kap. 24 och 36 §§ vattenlagen.

Häri genom förordnas, att 7 kap. 24 och 36 §§ vattenlagen den 28 juni 1918 (nr 523)¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Gällande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

24 §.

Erfordras för torrläggning av den till samfälligheten hörande marken särskilda grenar av diket eller äro med utförandet av viss del av dikningen förenade särskilt stora kostnader eller förefinnes mellan skilda till samfälligheten hörande områden väsentlig olikhet i fallförhållanden, och kan på grund härav antagas, att kostnaden i förhållande till båtnadsvärdet för torrläggning av något område skulle bli mindre, därest annat område icke ingått i samfälligheten, skall för sådan jämkning, som nedan sägs, den till samfälligheten hörande marken hänföras till särskilda avdelningar, allt efter som vattnet avrinner till olika grenar av diket eller till skilda, med hänsyn till *särskilt hinder för dikningen eller genom större brytning i diketens bottenlinje naturligen avgränsade dikessträckor.*

Å avdelning — — — — — nu sagts.

36 §.

Vill någon för torrläggning av sin mark upptaga dike å annans mark eller leda vatten till annans dike eller

Erfordras för torrläggning av den till samfälligheten hörande marken särskilda grenar av diket eller äro med utförandet av viss del av dikningen förenade särskilt stora kostnader eller förefinnes mellan skilda till samfälligheten hörande områden väsentlig olikhet i fallförhållanden *eller andra naturförhållanden*, och kan på grund härav antagas, att kostnaden i förhållande till båtnadsvärdet för torrläggning av något område skulle bli *avsevärt* mindre, därest annat område icke ingått i samfälligheten, skall för sådan jämkning, som nedan sägs, den till samfälligheten hörande marken hänföras till särskilda avdelningar, allt efter som vattnet avrinner till olika grenar av diket eller *eljest* till skilda, med hänsyn till *olikheterna avgränsade dikessträckor.*

Vill någon för torrläggning av sin mark upptaga dike å annans mark eller leda vatten till annans dike eller

¹ SFS beträffande 7 kap. 24 och 36 §§ SFS 1920:459.

eljest begagna sig av rättighet, som omförmäles i 1—19 §§, eller skola två eller flera med skilda andelar taga del i dikningsföretag, då skall, där ej överenskommelse därom träffas, *i den ordning nedan sägs* före arbetets påbörjande inhämtas besked, huru och under vilka villkor arbetet må göras.

Ansökan om dikning skall ingivas till Konungens befallningshavande och varde frågan härom därefter prövad vid syneförrättning, varom i 10 kap. stadgas.

Där någon — — — — — sådan prövning.

Har dike — — — — — prövning därav.

Huru utlåtande, — — — — — i 10 kap. 52 §.

eljest begagna sig av rättighet, som omförmäles i 1—19 §§, eller skola två eller flera med skilda andelar taga del i dikningsföretag, då skall, där ej överenskommelse därom träffas, *vid syneförrättning, varom i 10 kap. stadgas*, före arbetets påbörjande inhämtas besked, huru och under vilka villkor arbetet må göras.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1953.

I fråga om ärende, däri utlåtande av synemän eller dom av vattendomsstol meddelats före ikraftträdandet, skall 7 kap. 24 § nya lagen ej äga tillämpning.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 5 december 1952.

N ä r v a r a n d e :

justitieråden NISSEN,
HELLQUIST,
KARLGREN,
regeringsrådet ECKERBERG.

Enligt lagrådet den 4 december 1952 tillhandakommet utdrag av protokoll över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 14 november 1952, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till *lag om ändrad lydelse av 7 kap. 24 och 36 §§ vattenlagen*.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av e. o. hovrättsassessorn Per Bergsten.

Lagrådet yttrade:

Lagrådet lämnar förslaget i vad det avser ändring i 7 kap. 24 § utan erinran.

Vidkommande förslaget i övrigt kunna visserligen lagtekniska skäl anföras för att den år 1945 gjorda ändringen i 10 kap. 33 § borde återverka på avfattningen av de stadganden i 7 kap. som avse ansökan om torrlägningsföretag. Då några praktiska olägenheter icke torde ha uppstått eller kunna väntas uppstå av att dessa stadganden lämnades orubbade, synes det emellertid icke nödvändigt att nu vidtaga lagändring. Om sådan sker, bör den avse icke blott 36 § utan även 45 §. Mot den föreslagna lydelsen av 36 § har lagrådet icke i och för sig något att erinra.

Ur protokollet:

Olle Lundberg.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementens ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 19 december 1952.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Efter gemensam beredning med chefen för jordbruksdepartementet anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Zetterberg, lagrådets den 5 december 1952 avgivna utlåtande över det till lagrådet den 14 november 1952 remitterade förslaget till lag om ändrad lydelse av 7 kap. 24 och 36 §§ vattenlagen.

Efter redogörelse för utlåtandet anför föredraganden.

Med hänsyn till vad lagrådet anfört synes 7 kap. 36 § kunna bibehållas i sin nuvarande lydelse. Härav föranledes ändring i det remitterade förslagets rubrik och ingress samt en mindre jämkning av övergångsstadgandet.

Föredraganden hemställer, att det i enlighet härmed jämkade förslaget till lag om ändrad lydelse av 7 kap. 24 § vattenlagen måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Harriet Stangenberg.